

A qui nullum sortiuntur musculum, contrarij motus autorem. Nullus enim, qui testes ad inferio-
ra reuolat, extructus est, quando quidem testes, quos nisi recta deorsum, nec in ullam partem
inclinantes prolabi decebat, abunde à naturali ipsis indita grauitate dimittuntur, idq; subinde
adeo, ut ne minimum quidem sursum agris, senibusq; allici queant. Quid uero Arabibus in-
mentem uenerit, ignoro, qui binos in uiris cuiusq; testis musculos, in mulieribus autem unicum
haberi scriptum reliquerunt. Vnicum enim hactenus ad singulos porrigi testes semper in ma-
sculis obseruauimus. Mulieribus porro Natura similiter musculos largitur, quos in peritonæo, ut
& reliqua ipsarum generationis organa, recodidit. Ea namque peritonæi pars, seu processus, f. 4. f. 5.
qui utrinque à lateribus, ad uterum instar⁶ mesenterij pertingit, uenasq; & arterias utero dedu-
cit, & demum cum alterius lateris peritonæi processu, exteriorem uteri⁷ tunicam procreat, car-
nolis quoq; adaugetur fibris, ex illius regionibus deorsum oblique, ad uteri latera perreptan-
tibus, adeo sanè, ut & mulieribus utrinque singuli sint muscoli, illis specie similes, quibus uiri
testes donantur. Et quamuis plerumque graciles sint, neque admodum carnei, crassi uero ego ta-
men eos aliquando in nonnullis mulieribus uteri cornua esse arbitratus sum, Galeni uteri de-
scriptione eleganter delusus, qui non muliebrem, ad uaccinum & caprinum describit⁸ uterum, f. 1. f. 2.
cornua arietu cornibus longè simillima obtinentem secus multo, quam muliebris uterus. Por-
ro his uteri musculis, obscura uteri ad superiora attractio perficitur, quam mulieres tunc facile
percipiunt, quum illa trahere colligereq; conantur, atque adeo (ut sic dicam) uteri ceruicis os, to-
tumq; uterum, penitus in peritonæi amplitudinem allicere student.

MUSCULORVM TESTIVM ADMINI-
STRATIO. Caput XXXIII.

Qui ea que
peritonæo co-
tinentur, modo
refecunda ue-
niant.
Vires musculi
li administratio.

QUE AD MODVM in Quinto libro musculorum, quos testibus ascri-
pti, mentionem incidere necessum erit, ita quoq; eorum administrationem
cum reliquarum partium illo Libro enarrandarum sectione pertractabo. Quod
tamen ad administrationem hoc Libro persequendam spectat, à mucronata
pectoris ossis cartilagine, ad pubis usq; os, nouacula peritonæum diuides,
alia rursus sectione per transversum utrinq; ab umbilici regionibus ducta.
Mox absque defectu, in uiris omnia, quæ peritonæo cinguntur, præter re-
cti intestini⁹ finem, & uescicam, auferes. His itaq; ut in Quinto libro docebimus, ademptis, &
etiam scorto à testibus unâ cum carne membrana ipsi subdita liberato, stylum exiguum ab
interiori peritonæi parte meatui indes, qui seminarijs uasis in humiliori peritonæi regione, ad
inguina uiam præbet. Posteaquâ uero stylum ad testem usque protruseris, atq; ad illius latus,
seu (si modo talis stylus ad manum sit) in ipsius rimam ac canalem, cultellum indideris, longa
sectione à peritonæo ad testem usq; secundum styli longitudinē facta, membranâ tunicam uero,
uasa cum testibus inuestientē diuides. Atque ita uasa in conspectu cum testibus sese offerent, &
extenso quoq; uasorum inuolucro, gracilem testis¹⁰ musculū, quo inuolucrum id uelut enutritur,
conspicies. Hoc musculo ab humillima uasis à testibus semen deferētis inflexione liberato, eius
naturā promptissimè cōdisces, qualiterq; testem sursum trahat, intueberis. Liceret modo testi-
bus cum suis uasis musculisq; abscētis, penis & uescicæ ceruicis musculos aggredi, at quum ante
hos integrū sit, & thoracis & dorsi & manus dissecare, ad thoracis sese iam conuertet oratio.
Cæterū mulierū musculi apertō iam peritonæo, & intestinis ad latera sursumq; reductis & mu-
lieris testibus quoq; subleuatis, in conspectu citra aliam sectionē ueniūt, dummodo uteri late-
ribus membranisque, illum peritonæo alligantibus animum accommodare non pigeat. At hæc
uniuersa (ut & antea admonuimus) in Quinto libro accuratius prosequemur.

DE MUSCULIS THORACEM MO-
uentibus. Caput XXXV.

Thoracis mo-
uentis arbi-
trarium esse.

THORACEM eius motus, quo respirantes indigemus, gratia, non uni-
co cōformatum osse, aut omnino osseum esse, superiori Libro declaratum
est. Iam uero proximū erit, thoracis motum ex nostro arbitratu debuisse
pendere, nō autem naturale esse, sermone persequi, dein si uoluntarium
esse, ex usu homini fuerit, quibus is motus perficiatur musculis, subiungere.
Summus itaq; rerum Opifex respirationē homini animalis spiritus resi-
ciendi, & cordis occasione largitus est, quod & ipsum quidem substantia
aëris indigeat, & plurimum feruens in eo calor refrigerari expetat. Inspiratio quidem cor refri-
gerat,

gerat, suppeditata ei frigida qualitate. exspiratio autem feruentis in eo, & quasi combusti, & fu-
iginosi recrementi effusione expulsiōe, cordi etiam refrigerando conducit. Atque huius po-
tissimum causa duobus contrarijs motibus respiratio perficitur, attrahit enim in distentione &
dilatatione, euacuat uero in constrictione, eisdem scilicet motibus, quibus & cor ipsum perpe-
tuò fungitur. Quamquam respirationis cordisq; motus, genere plurimum uariant. Siquidem
cor naturali motu, uelimus nolimus, mouetur, respiratio autem adeo ex nostra pendet uolun-
tate, ut quosdam spiritus retentione sese necauisse legamus, atque id magnoperè non ad bene
uiuentium duntaxat, sed etiam ad ipsam uitam, homini utile censetur. Si enim idem rhythmus
consonantiæq; respirationis cum cordis pulsu necessariò esset, neque ipsa respiratio ex nostro
impetu uoluntateq; penderet, multum diuq; loqui nequiremus, quod non exiguum commo-
dæ uitæ noxam præstaret. Porro si non possemus interdum citra respirationem per sumum,
uel puluerem, uel quampiam prauam & uenenosam aëris qualitatem, uel loca putrescentibus
cadaueribus, cloacis, aut alijs occasionebus inquinata incedere, ea uitam ipsam quam celerrimè
laderent, hominemq; profus corrumpere. Constat itaque, ex nostro impetu, aëris per aspe-
ram arteriam in pulmones inspirationem, atque rursus fuliginosorum recrementorum cordis
expirationem oportuisse celebrari. Cum uero pulmo thoracis motum, quoties ille cōprimi-
tur, dilatatur uero, uacui potissimum ui sequatur, musculos thoracem mouentes debuisse extrui
certissimum est, qui thoracem dilatarent, arctarentq;. Erunt autem hi in uniuersum unâ cum
octo abdominis musculis in homine, octuaginta nouem, utrinque scilicet quatuor & qua-
draginta, ac postmodū unus utrique lateri cōmunis. Verum canes & simiæ duobus abundat
utrinque, ut simul tres habeant & nonaginta, quos Galeni intelligendi occasione, in serie sua
enumerare haud grauabor, enumerationem ab altero tantum latere uniuersam absoluturus, ut
deinde enarrato utriusque lateris communi musculo, amborum laterum musculos unâ numeri
gratia coniungam. Primus itaque ex inferiori interioriq; clauiculæ regione, secundum ipsius
longitudinem, quâ primam respicit costam, exoritur, principiū carnosum undique obtinens,
& carnosum quoque termino primæ costæ, quâ pectoris ossi committitur, antica ex parte infer-
tus. Musculus hic breuis, sed amplus est & tenuis, ac omnino carneus, fibras sortitur impense
obliquas, propemodumq; transversas, quæ à clauicula antrosum procedentes, supremæ tho-
racis costæ, & nonnihil pectoris ossi, quâ eius costæ cartilaginem excipit, implantatur. huius
beneficio prima costa, sursum uersus exteriora retrahitur, hacq; ratione ibidem thorax dilata-
tur. Secundus musculus grandis est, carnosus principio, ex tota scapulæ basi interiori in parte
enatus, hinc carnosus perpetuò procedens, ac costis exporrectus, admodum latefcit, tenuior
tantis per reditus, donec primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, sextæ, septimæ & octauæ, ali-
quando & nonæ, thoracis costis sese inserat, atque id mediâ potissimum costarum sede, si modo
costæ longitudinē à uertebis, ad os pectoris usq; metiaris, qui locus est, multo anteaquam co-
stæ in cartilaginem cessant. Reliqua autem parte, qua musculus costis exporrectus, ipsis dunta-
xat incumbit, exquisitè tantum fibris (ut muruò instrati solent musculi) illis committitur. Cæte-
rum non recta simpliciq; linea ipsius, quem dixi, finis costis implantatur, sed hic tanquam in di-
gitos discretus est, qui per costarum ossa prolixiores, quam musculi pars, quæ interuallis con-
nascitur, in priora procedunt, contrario nimirum modo, quo oblique descendens ab dominis
musculus, ex inferioribus sex costis suam assumit originem. Hic enim ex interuallis costarum
prolixius suos digitos educit, atque cum secundo respirationis musculo serratam compagem
efficit. Secundi thoracem mouentium musculi fibræ, si quando ad suum principium, quod ex
scapulæ basi pendere credimus, tendantur, uniuersas costas (præter inferiores, quibus muscu-
lus non inseritur) uersus exteriora uellunt thoracem dilatantes. Hic musculus in hominibus ita
ferè habet, in canibus uero & caudatis simijs secus, non enim solum ipsis in octo costas inseri-
tur, sed etiam ualidissime transversis septimæ & sextæ & quintæ & quartæ ceruicis uerte-
brarum processibus implantatur, aut (si ausim eloqui) ab illis processibus sui principij por-
tionem mutuatur. Velim enim non oscitanter expendi, an præfens musculus à scapula, costis
& uertebis illis insertus, thoraci mouendo seruiat, an uero à costis, illisq; uertebis intium du-
cens scapulæ implantetur, ipsiusq; secundum thoracis latera, antrosum motus occasio ha-
beri queat. Duorum qui iam subsequuntur in numero musculorum, unicus tantum homi-
nibus adest, is scilicet quæ ordine quartū statuemus, nam¹¹ tertio simiæ ac canes tantū donantur,
numero autem ipsum quoque, sicut paulo superius monui, ne quis Galeni lectioni nimium
citra sectionem confusus, aliquos me præterisse musculos præter meritum negetur. Tertius
itaque, & quartus, ab utroque secundi musculi latere habentur, unus in priore ipsius sede, alter
in posteriore, ambo simul cum secundo (si modo id præstet) thoracem dilatantes. Tertius
qui

Musculi tho-
racem mo-
uentium nume-
rus.

Primus tho-
racem mouen-
tium.

Secundus

Tertius &
quartus in mu-
mero, uerum
tertio simiæ
abundant.